

I. Mihajlović-Babuder, Zavod za ribarstvo NRS, Beograd

Još jedan osvrt na pitanje izbora šarana za daljnji uzgoj

U broju 1/56 našega lista prof. Plančić dao je kritičku analizu nekih konstatacija u momu radu izašlom u broju 5-6/1955 g. Ribarstva Jugoslavije, u kojem se obrađuje pitanje izbora matičnih šarana.

Ne samo kao pisca pomenutog rada, nego i kao bivšeg urednika ovog lista, veoma me je obradovalo da se u našem listu jednom pojavio i neki kritički osvrt. Članci takovog karaktera manjkaju našem listu, a s tim u vezi se i u našem delovanju oseća veliki nedostatak stručne kritike, što znači i raščišćavanje pojedinih pitanja koja zadiru u napredak našeg ribarstva. Kritičke analize pojedinih postavki dosadašnjih načina rada, te smelo iznošenje vlastitih opažanja, negativnih a i pozitivnih, dalo bi podstreka mnogim našim stručnjacima da o tome više razmišljaju, prikupljaju i iznose svoja vlastita iskustva. Svakako je pohvalno da je od strane našeg najstarijeg ribarskog stručnjaka prof. Plančića učinjen prvi korak, da se preko našeg lista počne kritički iznositi mišljenje po pojedinim pitanjima iz naše struke.

Prof. Plančić me je svojim člankom potstakao na razmišljanje, koje me je dovelo do konstatacije, da sam ja faktički ostala dužna da našim ribnjačarima dam malo поблиža objašnjenja po konkretnim pitanjima kojih se dotiče prof. Plančić. Zato koristim priliku da to naknadno učinim.

Sasvim bi bilo pogrešno, ako bi se na osnovu utvrđene činjenice da šaran suviše skraćenog — tanjurarastog — oblika naginje degenerativnom menjanju kičmenog stuba, izvukao zaključak da se treba vratiti izduženoj formi bez ikakvih ograničenja. Onda bi prema drugoj krajnosti mogli ponovno doći do forme divljeg šarana. Radi lakšeg objašnjenja neće biti na odmet da se malo osvrnemo na pravila koja vladaju u tom pogledu u stočarstvu.

Jedno od glavnih delovanja čoveka u stočarstvu je gajenje visoko oplemenjenih domaćih životinja da bi se tako uz najmanje moguće izdatke postigla najveća ekonomska korist. Stoljetni trud u tom pogledu krunisan je vanrednim uspesima na tom području. Stočar je uspeo kod pojedinih vrsta domaćih životinja razviti do optimuma ona njihova svojstva, koja mu donose najveću ekonomsku korist. Ali ne samo stočarski stručnjak nego i svaki napredni stočar, znade da svako oplemenjivanje, odnosno jednostrano razvijanje određenih čoveku korisnih svojstava pojedinih vrsta domaće stoke dovodi i do nepoželjnih posledica. One se očituju u

tome što se forsiranim jednostranim razvijanjem određenih svojstava korisnih za čoveka (tovnost, nošivost, mlečnost i slično) može da dođe do različitih konstitucionalnih slabosti kod životinja, koje dovode do bolesnih degenerativnih pojava sa nepotpomošću organizma prema raznim obolenjima kao i nesposobnošću za potpuno obavljanje normalnih fizioloških funkcija. Tako na primer u svinjogojstvu su se kod nekih rasa forsiranim odabiranjem životinja sa što dubljim trupom, t. j. što kraćim nogama, dobile životinje, koje su izgubile osnovnu pokretnost potrebnu za normalno obavljanje životnih funkcija. Isto tako na pr. jednostrano odabiranje kod teških pasmina konja češće dovodi do toliko masivnog kostura vezanog uz jake naslage mesa, da konj stvarno više ne dobiva na snazi vuče, jer gubi potrebnu pokretljivost. Veština stočara uzgajaća sastoji se u tome, da sve te pojave uoči i izbor životinja za rasplodne svrhe kanališe pravilnim putem, tako da se čoveku korisna svojstva razviju u optimalnom pogledu, a da to forsiranje ne prelazi granice normalnog što je uvjetovano osnovnim fiziološkim zahtjevima organizma. Stočar čak prema potrebi pristupa u tom pogledu i radikalnim merama t. zv. »osvežavanju krvi« sa drugim manje oplemenjenim životinjama, pa čak i životinjama druge rase, koje imaju rasnu iena određena svojstva, koja se žele poboljšati, odnosno povratiti.

Sasvim slični zakoni vladaju i u ribnjačarstvu odnosno gajenju šarana. U našem slučaju forsiranim odabiranjem šarana u visinu dolazi do nepoželjnih pojava degenerativne prirode (opisanih u navedenom radu), koje smanjuju normalno obavljanje osnovnih fizioloških funkcija i mogu dovesti do raznih nepoželjnih posledica, koje su se u praksi već dokazale.

Na osnovu ispitivanja vršenih u Njemačkoj a i vlastitih ispitivanja provedenih na našim šaranima, ta se granica kreće nešto iznad omjera visine tela prema dužini 1:2. Kod naših ispitivanja 1:2,3. (U radu je naglašeno orijentaciono značenje tih mera). Konkretno to znači da ribnjačar treba da bira lepo razvijene visokoleđne šarane sa svim ostalim pozitivnim osobinama, koje se traže u izboru matičnih riba, ali da pri tome isključuje one primerke, gde je ta visokoleđnost prejakom došla izražaja, tako da je prešla granice normalnog organizma. Približno može se držati navedenog omjera, kao i opisa vanjskog izgleda takovih primeraka počevši od nenormalnog kretanja ledne linije i suviše skraćenog repnog stabla.

GVOŽĐE ZA VIDRU

UDRUŽENJE SPORTSKIH BIBOLOVACA IZ SANSKOG MOSTA NR BOSNE I HERCEGOVINE TRAŽI SPECIJALNA GVOŽĐA ZA VIDRU. UKOLIKO KOJE UDRUŽENJE, PREDUZEĆE ILI PRIVATNO LICE POSJEDUJE GVOŽĐA ZA VIDRU, KOJA SU SE U PRAKSI POKAZALA DOBRA, MOLE SE DA NAM POŠALJU PONUDU NA GORNJU ADRESU.